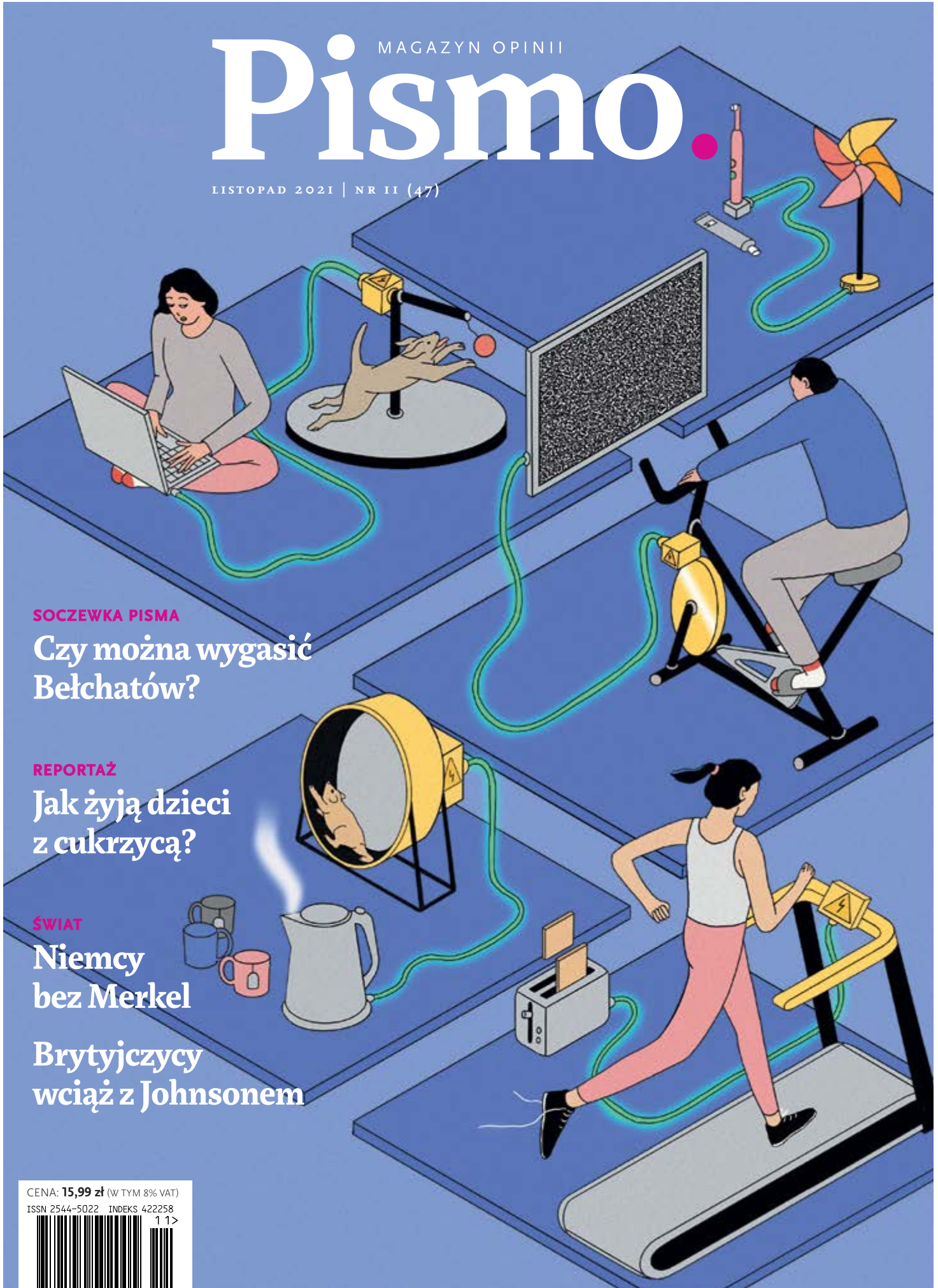

Pismo

MAGAZYN OPINII

LISTOPAD 2021 | NR II (47)

SOCZEWKA PISMA

Czy można wygasić Bełchatów?

REPORTAŻ

Jak żyją dzieci z cukrzycą?

ŚWIAT

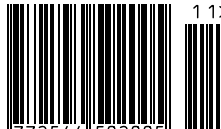
Niemcy bez Merkel

Brytyjczycy wciąż z Johnsonem

CENA: 15,99 zł (w tym 8% VAT)

ISSN 2544-5022 INDEKS 422258

1 1 >

9 772544 502005

Pismo

MAGAZYN OPINII

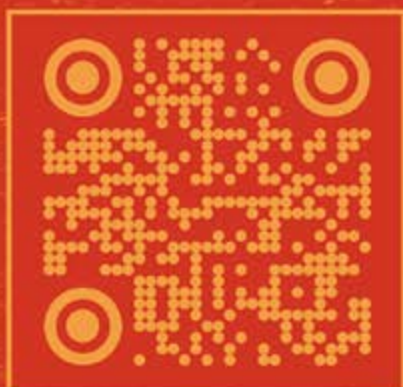
LISTOPAD 2021 | NR II (47)

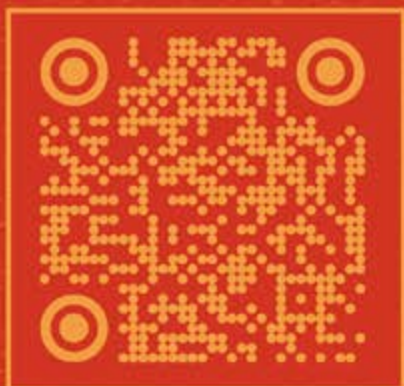

WROCŁAW MIASTO
LITERATURY UNESCO

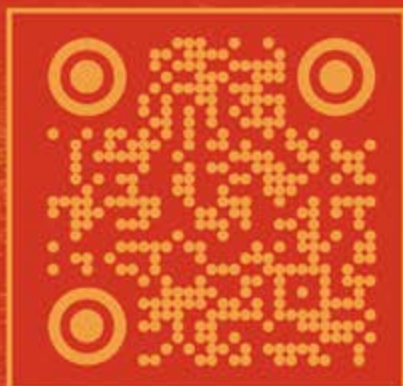
CO NOWEGO?

WYDAWNICTWO WARSZTAWY

KANAŁ YOUTUBE
WROCŁAWSKIEGO
DOMU LITERATURY

WROCŁAWSKIE TARGI
DOBRYCH KSIĄŻEK

Można nas znaleźć:

Wrocław miasto spotkań

WrocławskiDomLiteratury

wroclawski_dom_literatury

literatura.wroclaw.pl

Wrocławski Dom Literatury

Podcast Radio Proza

MAGAZYN OPINII Pismo.

LISTOPAD 2021

PROZA

Więzień Kufsteinu | 6
JACEK DEHNEL

RZECZ GUSTU

Redakcja poleca | 3
wydarzenia kulturalne w listopadzie

APTECZKA

Co w niej trzyma... | 79
KONRAD AKSINOWICZ

POEZJA

Drzewa | 46
MICHAŁ KSIĄŻEK

Każdej z córek | 90
JAROSŁAW MIKOŁAJEWSKI

OBRAZ

CYKL PRAWA CZŁOWIEKA **Przemysłowiczki** | 4
RATS AGENCY

KOMIKS **Ręce dziadka** | 52
WIKTOR TALAGA, ANTONI KUŹNIARZ

OKŁADKA **Zrób sobie prąd**
IZABELA OLESIŃSKA

FELIETON

2 | TYMCZASEM **Dobre wiadomości**
MARCIN WICHA

13 | NIE WSZYSTKO STRACONE **W nas energia**
ANIA MORAWIEC szuka czystszej energii

95 | ROZMOWY Z K. **Kosmos pełen wielorybów**
KAROLINA LEWESTAM odpowiada na pytanie czytelniczki

96 | PRZYPISY **À propos odchodzenia od węgla**
ZUZANNA KOWALCZYK

SOCZEWKA PISMA

14 | **Bełchatów: sprawiedliwa transformacja?**
JULIUSZ ĆWIELUCH, RAFAŁ MILACH o polskiej energetyce

REPORTAŻ

40 | **Słodko, gorzko**
KATARZYNA KAZIMIEROWSKA wysłuchuje rodziców dzieci z cukrzycą typu 1

ESEJ ŚWIAT

60 | **Służba pokornej pani kanclerz**
ADAM TRACZYK: jak będą wyglądały Niemcy po erze Merkel?

PORTRET

68 | **Boris Johnson: w tym chaosie jest metoda**
TOM MCTAGUE sprawdza, w co gra premier Wielkiej Brytanii

STUDIUM

80 | **Rewolucja wydarzy się w lasach podmiejskich**
DANIEL PETRYCZKIEWICZ o obywatelskim odzyskiwaniu lasów

MAGAZYN OPINII
Pismo.

Pismo. Magazyn Opinii
www.magazynpismo.pl

Wydawca: Fundacja Pismo
ul. Wojciecha Górskiego 1/66,
00-033 Warszawa
KRS: 0000689263, NIP: 1182150957

Prezes Zarządu: Piotr Nesterowicz
Członkinie Zarządu:
Magdalena Kicińska, Kalina Wyszyńska

Adres redakcji: Pismo. Magazyn Opinii, ul. Wojciecha Górskiego 1/66, 00-033 Warszawa,
Redaktorka Naczelna: Magdalena Kicińska, Kultura i sekretarzowanie redakcji: Katarzyna Kazimierowska,
Felieton: Marcin Wicha, Ania Morawiec, Idee: Karolina Lewestam, Ekonomia i technologie: Zuzanna Kowalczyk,
Redakcja: Marcin Czajkowski, Urszula Kifer, Zofia Sawicka, Korekta: Monika Marczyk, Dorota Śrutowska,
Szefowa Projektów Cyfrowych: Barbara Sowa, Wydanie Cyfrowe: Mateusz Roesler,
Projekt makiety: Jacek Utko, Redaktorka Artystyczna: Karolina Mazurkiewicz,
Szefowa Marketingu i Sprzedaży: Kalina Wyszyńska, Promocja: Ewa Salamon, Fundraising: Natalia Czarkowska,
Prenumerata i subskrypcja: Marcin Lipiec, Reklama: reklama@magazynpismo.pl

Redakcja nie zwraca tekstów niezamówionych oraz zastrzega sobie prawo do redagowania i skracania. Redakcja nie odpowiada za treść ogłoszeń i ma prawo do odmowy publikacji.

MARCIN WICHA
(ur. 1972), grafik
i pisarz. Nagrodzony
Paszportem „Polityki”
2017 w kategorii
literatura. Laureat
Nagrody Literackiej
Nike 2018 za
*Rzeczy, których
nie wyrzuciłem*.
W kwietniu ukazała
się jego najnowsza
książka *Kierunek
zwiedzania*.

Dobre wiadomości

Mały chłopiec ratuje siostrę z niebezpieczeństwa. Gwiazdy Marvela nagrywają filmik specjalnie dla niego. Dzieciak nie może uwierzyć własnemu szczęściu.

Mały chłopiec pada ofiarą hejtu. Gwiazdy piłki nożnej zapraszają go na mecz. Dzieciak nie może uwierzyć własnemu szczęściu.

Mały chłopiec podbija serca widzów. Gwiazdy rapu kupują mu profesjonalny sprzęt nagraniowy. Dzieciak nie może uwierzyć własnemu szczęściu.

Problem na granicy wciąż występuje.

Rybacki ratują małą wydrę. Ocalony maluch wyjada sałatkę z talerza. Rybacki nie mogą powstrzymać uśmiechów.

Pracownicy leśni ratują małego niedźwiadka, którego głowa – oj, nierozsądny misiu! – utknęła w plastikowej beczce. Uwolniony zwierzak szybko odzyskuje dobry humor. Widząc jego harce, pracownicy leśni nie mogą powstrzymać uśmiechów.

Naukowcy wypuszczają na wolność dwa osierocone niedźwiadki. Najpierw ostrożnie, potem coraz szybciej zwierzęta biegną w stronę lasu. Kołyszą się na krzywych łapach i nawet naukowcy nie mogą powstrzymać uśmiechów.

Problem na granicy wciąż występuje.

Strażacy uratowali największe drzewo świata. Reszta lasu spłonęła. Mimo ogromnego zmęczenia na ogorzałych twarzach strażaków widać uśmiechy satysfakcji. Miliony internautów oglądają filmik ze strażakami.

Pingwiny w angielskim ogrodzie zoologicznym dostają maszynę do baniek mydlanych. Królewskie ptaki szybko zapominają o wrodzonej powadze i biegną za bańkami jak dzieci. Miliony internautów oglądają filmik z biegającymi pingwinami.

W zoo rodzi się białe lwiątko. Na wolności albinos nie miałby szansy na przeżycie, ale w zoo będzie przyciągać tłumy. Białe lwiątko pije z butelki. Miliony internautów oglądają filmik z białym lwiątkiem.

Problem na granicy wciąż występuje.

Z okazji święta wolontariusze przygotowują rekordową liczbę kanapek dla ubogich. Nikt wcześniej nie przekroił tylu bułek i nie naszykował tylu plasterków szynki i żółtego sera! Mieszkańcy zaczynają się obawiać, czy wystarczy ubogich dla tylu kanapek. Wyczyn trafia do księgi rekordów.

W galerii handlowej można podziwiać model Lamborghini wykonany z czterystu tysięcy klocków Lego. Model trafia do księgi rekordów.

Trwa konkurs na imię dla szkieletu mamuta włochatego. Bezimienny szkielet od ponad sześćdziesięciu lat stoi w muzeum. Rozstrzygnięcie plebiscytu wkrótce, a szkielet trafia do księgi rekordów.

Problem na granicy wciąż występuje.

Starsza kobieta próbuje sprzedać ręcznie robione skarpety. Wzruszeni internauci wykupują cały zapas.

Starsza kobieta sprzedaje grzyby. Wzruszeni internauci wykupują cały zapas.

Ubogi, lecz uczciwy mężczyzna wymienia gumki na wycieraczkach. Wzruszeni internauci wykupują cały zapas.

Problem na granicy wciąż występuje.

Istnieje nawet specjalne święto dobrej wiadomości. Obchodzone od 2001 roku, gdy przedstawiciele polskich elit intelektualnych i artystycznych postawili sobie za cel „kształtowanie obrazu rzeczywistości przyjaznej człowiekowi” oraz promowanie obrazu Polaków „jako ludzi życzliwych, twórczych, szukających wzorów i autorytetów”. (Jasne, że cytuję Wikipedię).

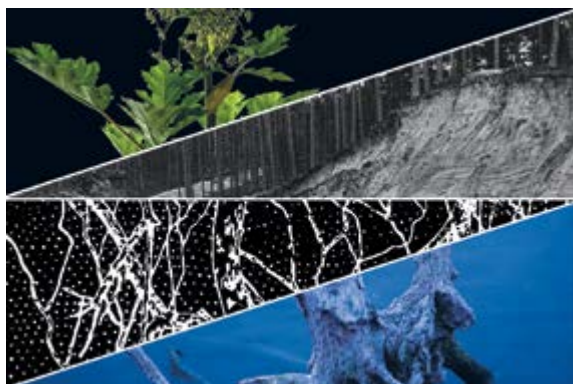
Dzień dobrej wiadomości miał powstrzymać media, które „codziennie bombardują opinię publiczną negatywnymi, a często również zatrważającymi informacjami”. (Nadal cytuję Wikipedię).

Święto po raz pierwszy obchodzono trzy dni przed atakiem na WTC. Chyba tylko przedstawiciele polskich elit intelektualnych i artystycznych mogli tak się wstrześcić z terminem.

Listopad rozstrzyga nasze spory. W listopadzie polskość ogarnia nawet przyrodę. W listopadzie powinniśmy pomyśleć o bezimiennych wyrobnikach optymizmu. O twórcach stron i serwisów z dobrymi wiadomościami, które mają krzepić, a na końcu zawsze okazują się takie potwornie przygnębiające.

Rzecz gustu,

CZYLI REDAKCJA „PISMA”
poleca w **listopadzie**

Sayam Ghosh: Jak powraca las w Muzeum Warszawy

Od 22 września w Muzeum Warszawy obejrzeć można wystawę *Sayam Ghosh: Jak powraca las*. To rezultat trwającego od sześćdziesięciu lat eksperymentu odtworzenia leśnej biosfery w podwarszawskiej Puszczy Kampinoskiej, przeprowadzonego przez artystę i fotografa Sayama Ghosha we współpracy z naukowcami z Kampinoskiego Parku Narodowego. Wystawa inauguruje działalność Galerii Rynek 30 – nowego miejsca dla młodych artystek i artystów podejmujących najbardziej aktualne tematy.

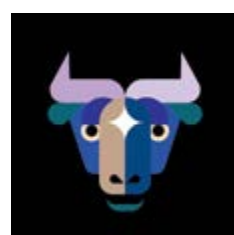
WIĘCEJ: muzeumwarszawy.pl

Sztuką w reżim – Białoruś na plakatach Vladimira Tseslera

W warszawskiej Pracowni Duży Pokój można oglądać pierwszą w Polsce indywidualną wystawę Vladimira Tseslera, jednego z najbardziej znanych białoruskich grafików. Wystawa *Sztuką w reżim* nawiązuje do współczesnej sytuacji na Białorusi. Towarzyszą jej spotkania z innymi artystami walczącymi z reżimem Łukaszenki oraz debaty poświęcone prawom człowieka. Prace Tseslera można oglądać do 23 grudnia.

WIĘCEJ: duzypokoj.org

Azjatycki Festiwal Filmowy Pięć Smaków

Organizatorzy Azjatyckiego Festiwalu Filmowego Pięć Smaków zapraszają na piętnastą edycję w tym roku również w wersji hybrydowej – stacjonarnie w Warszawie oraz online. Przegląd najciekawszego, zarówno nowego, jak i klasycznego, kina z Azji Wschodniej i Południowo-Wschodniej potrwa od 17 do 29 listopada.

WIĘCEJ: piecsmakow.pl

Listopad 2021

American Film Festival we Wrocławiu

Jak co roku w listopadzie czeka nas przegląd niezależnego kina amerykańskiego. Podczas festiwalu zobaczymy zarówno najnowsze filmy najlepszych amerykańskich twórców, jak i retrospektywy starych mistrzów (w tym roku Idy Lupino) oraz premierowe pokazy najciekawszych debiutantów. Tegoroczna, dwunasta edycja festiwalu odbędzie się w dniach 9–14 listopada.

WIĘCEJ: americanfilmfestival.pl

Festiwal Synestezje w Krakowie

Tegoroczna edycja festiwalu, który promuje głównie polskich artystów z dziedziny muzyki, obrazu i słowa, odbędzie się w dniach 25–28 listopada w Krakowie. Planowane są koncerty (między innymi Nangi, Miuosha czy Baascha), happeningi, wystawy, pokazy VJ-ów i panele dyskusyjne.

WIĘCEJ: synestezje.pl

Japońska awangarda w Zachęcie

Już 25 listopada w warszawskiej Zachęcie – Narodowej Galerii Sztuki otwarta zostanie wystawa organizowana we współpracy z The Japan Foundation. *Między kolektywizmem a indywidualizmem. Awangarda japońska w latach 50. i 60.* to przegląd prac japońskich artystów i grup artystycznych powstałych po drugiej wojnie światowej. Prace obejmują rozmaite dziedziny sztuki, od malarstwa i rzeźby, przez grafikę i rysunek, po instalacje, performance, fotografię i film.

WIĘCEJ: zacheta.art.pl

*Dalsza część książki dostępna w wersji
pełnej.*

